

Warszawa, 25 czerwca 2020 r.

**RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO FINANSÓW
GENERALNY INSPEKTOR
INFORMACJI FINANSOWEJ**

Piotr Dziędzic

IF6.771.9.2020

Naczelna Rada Adwokacka

ul. Świętojerska 16
00-202 Warszawa

Szanowni Państwo,

Zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 13 ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2020 r. poz. 971), zwanej dalej *ustawą*, do zadań Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, dalej jako *Generalny Inspektor*, należy m.in. inicjowanie działań w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

W związku z powyższym, *Generalny Inspektor* pragnie niniejszym pismem zwrócić uwagę na wybrane obowiązki adwokatów wynikające z *ustawy*. Przekazane informacje, rozpowszechnione następnie przez Naczelną Radę Adwokacką wśród adwokatów w Polsce, przyczynią się do większej świadomości obowiązków wynikających z *ustawy* oraz wpłyną na poprawę całego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w Polsce.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 14 *ustawy* instytucjami obowiązаныmi są adwokaci, radcowie prawni, prawnicy zagraniczni, doradcy podatkowi w zakresie, w jakim świadczą na rzecz klienta pomoc prawną lub czynności doradztwa podatkowego dotyczące:

- a) kupna lub sprzedaży nieruchomości, przedsiębiorstwa lub zorganizowanej części przedsiębiorstwa,
- b) zarządzania środkami pieniężnymi, instrumentami finansowymi lub innymi aktywami klienta,
- c) zawierania umowy o prowadzenie rachunku bankowego, rachunku papierów wartościowych lub wykonywania czynności związanych z prowadzeniem tych rachunków,
- d) wnoszenia wkładu do spółki kapitałowej lub podwyższenia kapitału zakładowego spółki kapitałowej,
- e) tworzenia, prowadzenia działalności lub zarządzania spółkami kapitałowymi lub trustami – z wyjątkiem radców prawnych oraz prawników zagranicznych wykonujących zawód w ramach stosunku pracy lub służby w urzędach obsługujących organy administracji publicznej, innych państwowych lub samorządowych jednostkach organizacyjnych oraz w podmiotach innych niż spółki, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 75), oraz doradców podatkowych wykonujących zawód

w ramach stosunku pracy w podmiotach innych niż te, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 130).

Generalny Inspektor w wyniku prowadzonych czynności kontrolnych w instytucjach pozafinansowych, identyfikuje bardzo wiele nieprawidłowości w zakresie przestrzegania przepisów *ustawy* m.in. przez adwokatów. W związku z powyższym, *Generalny Inspektor* podejmuje działania zmierzające do rozpowszechniania wiedzy o obowiązkach z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Szczególną uwagę należy zwrócić na obowiązek wynikający z **art. 27 ustawy**, tj. obowiązek oceny ryzyka instytucji obowiązanych. Zgodnie z art. 27 ust. 1 *ustawy*, instytucje obowiązane identyfikują i oceniają ryzyko związane z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu odnoszące się do ich działalności, z uwzględnieniem czynników ryzyka dotyczących klientów, państw lub obszarów geograficznych, produktów, usług transakcji lub kanałów ich dostaw. Działania te są proporcjonalne do charakteru i wielkości instytucji obowiązanej. Katalog czynników ryzyka, wskazany w art. 27 ust. 1 *ustawy*, nie jest katalogiem zamkniętym, dlatego również instytucja obowiązana, przy przeprowadzeniu oceny ryzyka może uwzględnić inne czynniki. Na podstawie art. 27 ust. 3 *ustawy*, instytucje obowiązane sporządzają powyższą ocenę ryzyka w postaci papierowej lub elektronicznej i w razie potrzeby, nie rzadziej jednak niż co 2 lata, aktualizują ją, w szczególności w związku ze zmianami czynników ryzyka dot. klientów, państw lub obszarów geograficznych, produktów, usług, transakcji lub kanałów ich dostaw albo dokumentów, o których mowa w ust. 2 ww. artykułu. Przeprowadzenie oceny ryzyka instytucji obowiązanej, o której mowa w art. 27 ust. 1 *ustawy*, jest jednym z kluczowych obowiązków, który determinuje kolejne działania instytucji obowiązanej w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, m.in. procesy i kształt wewnętrznych procedur czy też zakres i sposób stosowania środków bezpieczeństwa finansowego. Należy pamiętać, że ocena ryzyka wymieniona w art. 27 *ustawy* powinna określać ryzyko, na jakie instytucja obowiązana jest narażona, dlatego również powinna mieć istotny wpływ na działania podejmowane przez instytucję obowiązaną w celu mitygacji zidentyfikowanego ryzyka w obszarach jej działalności.

Kolejnym obowiązkiem, który *ustawa* nakłada na instytucje obowiązane, jest rozpoznanie ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu związanego ze stosunkami gospodarczymi lub transakcją okazjonalną oraz ocenienie poziomu rozpoznanego ryzyka (**art. 33 ust. 2 ustawy**). Na podstawie art. 33 ust. 3 *ustawy* trzeba udokumentować rozpoznane ryzyko prania pieniędzy i finansowania terroryzmu związane ze stosunkami gospodarczymi lub z transakcją okazjonalną oraz jego ocenę, uwzględniając w szczególności czynniki wymienione w ww. artykule. Często popełnianym błędem przez instytucje obowiązane jest zestawienie ze sobą dwóch różnych obowiązków instytucji obowiązanych, tj. obowiązku wynikającego z art. 27 *ustawy*, polegającego na identyfikacji i ocenie ryzyka związanego z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu, odnoszącym się do działalności instytucji obowiązanej, z obowiązkiem wynikającym z art. 33 ust. 2 *ustawy*, polegającym na rozpoznaniu ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu związanym ze stosunkami gospodarczymi lub transakcją okazjonalną oraz ocenie poziomu rozpoznanego ryzyka.

Zgodnie z **art. 33 ust. 4 ustawy**, instytucje obowiązane stosują środki bezpieczeństwa finansowego w zakresie i z intensywnością uwzględniającymi rozpoznane ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, związane ze stosunkami gospodarczymi lub z transakcją okazjonalną oraz jego ocenę. Ocena ryzyka, o której mowa w art. 33 *ustawy*, winna poprzedzać zastosowanie środków bezpieczeństwa finansowego. Instytucje obowiązane stosują środki bezpieczeństwa finansowego w przypadkach określonych w art. 35 *ustawy*. Poza

wyjątkiem określonym w art. 38 *ustawy*, wszystkie środki bezpieczeństwa finansowego wymienione w art. 34 *ustawy*, zawsze muszą zostać zastosowane. Modyfikacjom może jedynie podlegać ich intensywność i zakres w zależności od ryzyka związanego z stosunkami gospodarczymi lub transakcją okazjonalną. Bardzo istotne jest również stosowanie przez instytucje obowiązane **art. 41 ust. 1 i 2 *ustawy***, na mocy którego, w przypadku gdy instytucja obowiązana nie może zastosować jednego ze środków bezpieczeństwa finansowego, o których mowa w art. 34 ust. 1:

- nie nawiązuje stosunków gospodarczych,
- nie przeprowadza transakcji okazjonalnej,
- nie przeprowadza transakcji za pośrednictwem rachunku bankowego,
- rozwiązuje stosunki gospodarcze.

Ponadto, należy przypomnieć również o obowiązku informacyjnym wynikającym z **art. 74 *ustawy***, który również zobowiązuje adwokatów, będących instytucją obowiązaną do zawiadomienia Generalnego Inspektora Informacji Finansowej o okolicznościach, które mogą wskazywać na podejrzenie popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Zawiadomienie to nie wymaga od instytucji obowiązanej wskazywania konkretnych transakcji (jeśli instytucja obowiązana nie posiada o nich wiedzy), a pozwala na opisanie całokształtu działalności oraz współlistniejących okoliczności, które razem mogą wskazywać na podejrzenie popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.

W celu przeciwdziałania terroryzmowi oraz finansowaniu terroryzmu, adwokaci, będący instytucjami obowiązanymi, są również zobowiązani na podstawie **art. 117 ust. 1 *ustawy*** do stosowania szczególnych środków ograniczających wobec osób i podmiotów, o których mowa w **art. 118 *ustawy***. Wobec powyższego, są oni zobligowani do weryfikacji swoich klientów na listach sankcyjnych wskazanych w art. 118 *ustawy*. Obowiązek stosowania szczególnych środków ograniczających został nałożony na wszystkie instytucje obowiązane – bez wyjątku. W związku z tym, uzasadnione będzie również określenie sposobu realizacji powyższego obowiązku w wewnętrznej procedurze z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, o której mowa w **art. 50 *ustawy***. W przypadku wątpliwości co do zasad stosowania szczególnych środków ograniczających oraz list sankcyjnych, zachęcam do wysyłania pytań na dedykowaną skrzynkę mailową: srodkiograniczajace@mf.gov.pl.

Generalny Inspektor pragnie przypomnieć o obowiązku wynikającym z **art. 52 ust. 1 *ustawy***, polegającym na zapewnieniu udziału osób wykonujących obowiązki związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w programach szkoleniowych dotyczących realizacji tych obowiązków. Na podstawie **art. 52 ust. 3 *ustawy***, obowiązek ten dotyczy także instytucji obowiązanych będących osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą. *Generalny Inspektor* pragnie również nadmienić, że cały czas funkcjonuje, udostępniony kurs e-learningowy pt. „Przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu”. Kurs znajduje się na stronie <http://kursy.tomorrow.pro>. Stanowi on formę bezpłatnego szkolenia realizowanego na rzecz pracowników podmiotów określonych w art. 2 ust. 1 *ustawy*. Uczestnictwo w kursie czyni zadość obowiązkowi określonemu w art. 52 *ustawy*. Celem kursu jest zaś przybliżenie tematyki przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w zakresie obowiązujących przepisów. Poniżej przypominam link do komunikatu nr 1 Generalnego Inspektora Informacji Finansowej: <https://www.gov.pl/web/finanse/komunikat-giif-w-sprawie-udostepnienia-kursu-e-learningowego-przeciwdzialanie-praniu-pieniedzy-i-finansowaniu-terroryzmu>.

W niniejszym piśmie poruszone zostały tylko wybrane obowiązki instytucji obowiązanych wynikające z ustawy. Ustawa nakłada na instytucje obowiązanym również szereg innych obowiązków. Na stronie Ministerstwa Finansów, pod adresem: <https://www.gov.pl/web/finanse/komunikaty-giif> publikowane są na bieżąco komunikaty *Generalnego Inspektora* dotyczące kwestii związanych z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniem terroryzmu.

Z poważaniem,

Z upoważnienia

Generalnego Inspektora Informacji Finansowej

Artur Kołaczek

Zastępcą Dyrektora

Departamentu Informacji Finansowej

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/